

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»

۲۷ اکتوبر ۲۰۱۴

مراسم ایجاب و قبول در نکاح

خواننده محترم!

به نام خداوند متعال قبل از این که در مورد مراسم ایجاب و قبول به حیث رکن اساسی عقد نکاح شرعی مطابق به شریعت غرای محمد صلی الله علیه وسلم، نکاتی معین را خدمت شما تحریر بدارم لازم می دانم در مورد حکم ازدواج در اسلام مختصراً بنویسم:

احکام ازدواج (نکاح) مطابق به شریعت اسلام از نظر فقها به پنج نوع تقسیم می شود: (ازدواج واجب، مستحب، حرام، مکروه و مباح).

ازدواج واجب:

ازدواج زمانی بالای انسان واجب می گردد که یقین حاصل نماید، که اگر ازدواج ننماید مرتکب زنا می شود و از طرف دیگر توانائی تأمین هزینه ازدواج و مهریه و نفقه همسر را داشته باشد و از طریق گرفتن روزه نتواند خود را از گناه مصون بنماید. زیرا حفظ و عفت نفس واجب است و هر کاری که بدون آن واجبی انجام نمی شود، خود آن کار نیز واجب می گردد.

ازدواج مستحب:

در شرایط طبیعی و عادی که انسان مسلمان نگران این نیست اگر ازدواج نکند مرتکب زنا می شود و اگر ازدواج نه نماید حقی از زنی ضایع نگردد. در این صورت ازدواج بر او واجب نیست، بلکه ازدواج مستحب است.

ازدواج حرام:

ازدواج زمانی بالای انسان حرام می گردد که مطمئن باشد که در صورت ازدواج نمی تواند حقوق همسرش را مراعات نماید و توانائی تأمین مخارج زندگی اش را ندارد. در این صورت ازدواج بالای او حرام است. زیرا ضرر و زیان رسانیدن به دیگران حرام است و هر کاری هم که منجر به زیان دیگران بشود نیز حرام خواهد بود. در دین مقدس اسلام قاعده ای که نباید انسان به انسان دیگری ضرر رساند به وضاحت تام بیان گردیده است:

« لا ضرر ولا ضرار فی الإسلام »

ازدواج مکروه:

زمانی که انسان احتمال این را بدهد که توانائی ادای حقوق مادی و معنوی همسرش را ندارد - اما یقین نداشته ازدواج در این حالت برایش مکروه است.

ازدواج مباح:

هر زمانی که موانع و منافع آن یکسان باشد، اقدام به ازدواج مباح است یعنی انجام دادن و ندادن آن از نظر شرعی با هم فرق نمی کند.

تعریف نکاح:

نکاح عبارت است از: بر قرار کردن رابطه همیشگی بین يك عاقل و بالغ مرد مسلمان با يك زن مسلمان یا اهل کتاب برای بهره گرفتن از مسایل جنسی به غرض توالد و تناسل بر نحوه مشروع و به صورت دائمی و به طور رضا.

ارکان و شروط نکاح:

اول: ایجاب و قبول:

توجه باید کرد که مراسم ایجاب و قبول از جمله ارکان اساسی عقد نکاح به شمار می رود که بین زوجین به لفظ صریح نکاح و یا زواج صورت بگیرد. تمام فقهای اسلام به رکن بودن ایجاب و قبول توافق نظر دارند به این معنا که ازدواج بدون ایجاب و قبول نکاح باطل و به صورت مطلق جواز ندارد.

دوم: زوج و زوجه:

حضور زوج و زوجه و یا وکیل شعی شان در عقد نکاح نزد جمهوری از فقها رکن دیگری از عقد نکاح به شمار می رود و بدون آن عقد نکاح صورت گرفته نمی تواند. اما امام صاحب ابوحنیفه (رح) آن را رکن مستقل نمی داند، بلکه از مثلزمات و مقتضیات ایجاب و قبول می داند.

سوم: صداق (مهر):

از نظر امام مالک مهر از جمله ارکان نکاح می باشد. دلیلش آیت (وآتوا النساء صدقاتهن نحله) ترجمه: مهر زنان را به خوش دلی بدهید. اما جمهور علماء امام صاحب ابوحنیفه (رح)، امام شافعی (رح)، و امام حنبل (رح) مهر را از جمله شروط عقد نکاح می دانند و نه از ارکان آن.

چهارم: ولی:

بعضی از فقها ولی را برای صغیر و صغیره رکن می دانند و بعضی دیگر شرط می دانند. اما ولی برای زن بیوه به اتفاق آراء نه شرط است و نه رکن.

شرایط ازدواج:

شرایط ازدواج عبارت است:

از ایجاب و قبول، صیغه ازدواج و حضور دوشاهد، اگر زن و مردی پس از خواستگاری و توافق طرفین، رضایت و توافق خود را با حضور دو نفر شاهد عادل و معتبر اعلام کردند و صیغه و لفظ ایجاب و قبول را با حضور این دو شاهد جاری نمایند، عقد ازدواج در بین آنان تأمین می‌گردد و این دو به صورت زن و شوهر هم، در می‌آیند خواه این ازدواج به حضور عالم دینی یا حاکم قضایی انجام گیرد، یا هیچ یکی از آنان نباشد، اگر ازدواج در دفتر قضاء با حضور دو نفر شاهد انجام گیرد و به ثبت برسد، از لحاظ دینی و شرعی بلا اشکال است.

مراسم ایجاب و قبول در نکاح:

در افغانستان عزیز ما مراسم عقد نکاح معمولاً توسط ملای قریه، شخصی روحانی، و حتی در این اواخر در شهرها توسط محاکم انعقاد می‌یابد. در بعضی موارد دیده شده که این مراسم به طور دقیق صورت نگرفته و مراسم اضافی افغانی به نام این که گویا جزء مراسم الفاظ نکاح است، نیز بدان اضافه و ملحق گردیده است. از جمله خطبه و الفاظ اضافی و غیر ضروری در مراسم ایجاب و قبول.

حکم شرعی در مراسم عقد شرعی عبارت است از:

برای مراسم یک عقد شرعی نکات ذیل باید دقیقاً مراعات و عملی شود:

اول: رضایت و حضور ولی زن یا وکیل ولی در هنگام خواندن صیغه عقد شرعی نکاح.

دوم: حضور داماد یا وکیل او در هنگام خواندن صیغه عقد شرعی نکاح.

سوم: موجودیت دو نفر شاهد مسلمان در هنگام خواندن صیغه عقد نکاح.

چهارم: رضایت دختری که نکاح می‌شود.

پنجم: خواندن صیغه عقد و رد و بدل کردن الفاظ ایجاب و قبول از طرف ولی زن و داماد (یا وکلای شان).

ششم: تعیین نکردن زمان یا وقت در هنگام صیغه عقد (اصلاً از زمان سخن به میان نیاید).

توجه توجه توجه!

اگر یکی از موارد فوق به صورت دقیق اداء و صورت نگیرد، هیچ محرمت و بیوندی بین دختر و پسر منعقد نمی‌شود و هر نکاحی بدون شروط و ارکان فوق به عمل آید و عقد شود، باطل است.

مثلاً اگر ولی دختر در هنگام عقد حضور نداشته باشد و به جای خود وکیل نفرستاده باشد، نکاح باطل خواهد بود، ولی پسر ضرورتی به ولی ندارد بلکه خود او یا وکیلش در هنگام عقد حضور داشته باشند، کافیت.

همچنین الفاظ ایجاب و قبول با پرسیدن سؤال از داماد و عروس ایجاد نمی‌شود، بلکه الفاظ ایجاب و قبول از جانب داماد (یا وکیل او) و ولی دختر (یا وکیل او) رد و بدل می‌شود و این الفاظ ربطی به عروس ندارد.

لفظ ایجاب:

لفظ ایجاب عبارت: از لفظی است که برای اولین بار از جانب یکی از متعاقدين صادر می‌شود و بیانگر ایجاد بیوند زناشویی است:

مثلاً پدر عروس (یا وکیل او) بگوید: «دخترم را به نکاح تو - اشاره به شخص و یا به مؤکل تو به نام ولد.....- در آوردم» یا داماد به پدر زوجه بگوید: «دخترت را به نام که به این نام و نصب دیگر دختر نداری و کدام ممانعت شرعی در عقد زواج نیست - به ازدواج من درآوردی؟» باید مشخص شود کدام دختر ولی مد نظر است.»

لفظ قبول:

لفظ قبول عبارت از الفاظی است که پس از ایجاب از جانب طرف مقابل نکاح، صادر می‌شود، مثل این که داماد در جواب پدر دختر بگوید: «ازدواج با دختر تو به نام که به این نام و نصب دیگر دختری نداری و کدام ممانعت شرعی در عقد زواج نیست - را قبول نمودم» یا این که پدر عروس، بعد از ایجاب، به داماد بگوید: «دخترم فلانی..... به اسم که به این نام و نصب دیگر دختر ندارم- را به نکاح تو درآوردم». بلی ذکر نام دختر خاصاً در وجود داشتن چند دختر ضروری و لازمی است تا نام دختر ذکر شود. شریعت اسلام، رد و بدل شدن الفاظ ایجاب و قبول را از سوی ولی دختر و داماد، دلیلی برای رضایت بر ازدواج وضع کرده است:

الفاظ عربی ایجاب و قبول:

شوهر یا وکیل شوهر در عقد محفل ازدواج می گوید: «زَوَّجْنِي ابْنَتَكَ أَوْ وَصِيَّتَكَ فُلَانَةَ» دختر یا وصیه خود فلانی را به عقد من درآور، ولی دختر، بگوید: «زَوَّجْتُكَ أَوْ أَنْكَحْتُكَ ابْنَتِي فُلَانَةَ» دخترم فلانی را به ازدواج یا به نکاح تو درآوردم. شوهر گوید: «قَبِلْتُ زَوَاجَهَا مِنْ نَفْسِي» ازدواج او را با خودم پذیرفتم.»

توجه توجه توجه !

لازم و ضروری نیست که این الفاظ حتماً با زبان عربی صورت و اداء گردد . بنابراین با رعایت شروط و ارکان، که در فوق بدان اشاره شد عقد شرعی صحیح است و نیازی به حضور قاضی یا ملا یا روحانی محل به صورت حتمی نیست. البته به شرطی که داماد (یا وکیل او) با ولی عروس (یا وکیل ولی عروس) طرز اداء کردن الفاظ صیغه عقد را بدانند و بتوانند به درستی با هم الفاظ لازم را رد و بدل نمایند. در این صورت اگر بتوانند خود آن الفاظ را اداء کنند، دیگر نیازی به حضور قاضی یا ملا امام هم نیست، و همین که دو شاهد مسلمان حضور داشته باشند و داماد با ولی زن الفاظ را به درستی رد و بدل کنند، کفایت می کند و نکاح شرعی منعقد می گردد. اما اگر داماد و ولی دختر طرز گفتن الفاظ عقد را بلد نیستند، بهتر است از ملا یا روحانی و یا یکنفر عالم در امور فقهی محل کمک خواسته شود تا مراسم عقد نکاح دقیقاً مطابق سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم انجام و انعقاد یابد. الله تعالی ازدواج، عقد نکاح و عروسی را که مطابق شرع غرای محمدی عقد شود سبب خوشی طرفین و منفعت جامعه با دادن فرزندان صالح و خدمتگار به فامیل و جامعه گردانیده و به جامعه سالم و مطابق به شرع غرای محمدی به بار بیاورد. آمین

تتبع و نگارش :

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی - سعید افغانی»

مدیر مطالعات ستراتیژیک افغان و مسؤول مرکز کلتوری دحق لاره - جرمنی